

Berkheya purpurea

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Berkheya* is in 1788 ingesteld door de Duitse botanicus Jakob Friedrich Ehrhart en is een eerbetoon aan de Nederlandse botanicus Jan le Francq van Berkhey (1729-1812). De soortaanduiding *purpurea* is afgeleid van het Latijnse woord voor 'purper' of 'paars', wat direct verwijst naar de opvallende bloemkleur van deze plant. De plant staat in het Nederlands ook bekend als de Afrikaanse distel of de Afrikaanse reuzendistel.

Taxonomie

Berkheya purpurea is een bloeiende plantensoort die behoort tot de grote familie van de Asteraceae (composietenfamilie). Het is een overblijvende plant die deel uitmaakt van de subfamilie Carduoideae, waartoe veel distelachtige planten behoren.

- Rijk: Plantae
- Orde: Asterales
- Familie: Asteraceae (Composietenfamilie)
- Geslacht: *Berkheya*
- Soort: *B. purpurea*

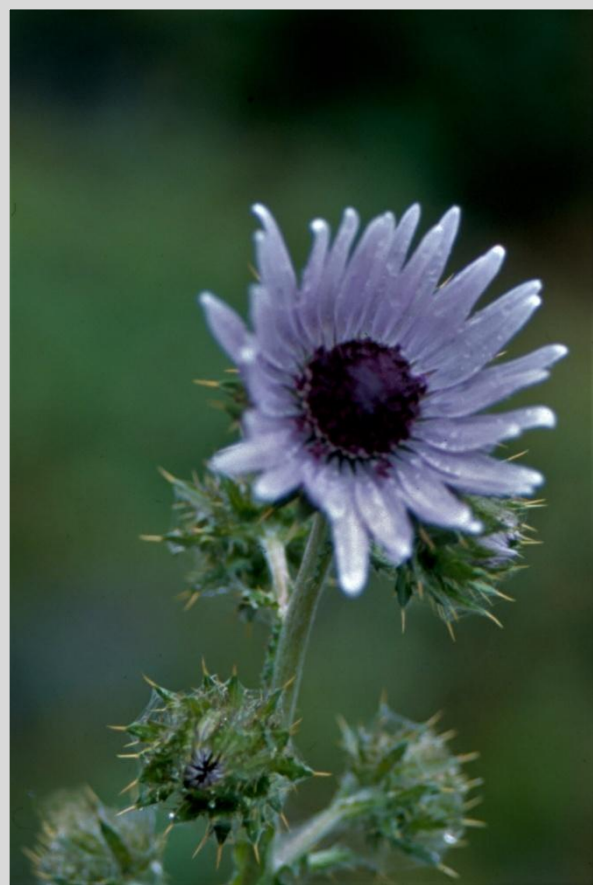

Foto: Peter Hellings

Synoniemen

Vanwege historische classificaties en herzieningen zijn er enkele synoniemen bekend voor *Berkheya purpurea*, die in oudere literatuur of door eerdere botanici werden gebruikt. De meest voorkomende synoniemen zijn:

- *Stobaea purpurea* (de oorspronkelijke naam gegeven door Augustin Pyramus de Candolle in 1838)
- *Crocodilodes purpureum*

Variëteiten en cultivars

Berkheya purpurea is de enige soort binnen het geslacht *Berkheya* met paarse of lila bloemen; de andere soorten hebben voornamelijk gele of witte bloemen. Hierdoor is de soort zelf al zeer onderscheidend. Hoewel er in de handel voornamelijk de soort zelf wordt aangeboden, is er één bekende en populaire cultivar *Berkheya purpurea* 'Zulu Warrior'.

Deze cultivar wordt vaak genoemd en heeft de reputatie van een extra sterke plant met de kenmerkende bleek zilver-violette bloemen en een donkerder paars hart, vaak met een hoogte van ongeveer 1 meter.

Familie

De plant is lid van de Asteraceae, oftewel de composietenfamilie of de asters. Leden van deze familie, waaronder *B. purpurea*, kenmerken zich door de bloeiwijze in een 'hoofdje' (*capitulum*), waarbij vele kleine bloempjes samenkomen om één grote, schijfvormige bloem te vormen, bestaande uit straalbloemen (lintbloemen) aan de buitenkant en buisbloemen (schijfbloemen) in het midden.

Hoogte

Berkheya purpurea vormt eerst een rozet op de grond, waarna in de zomer een bloeistengel verschijnt. De uiteindelijke hoogte van de bloeistengel is meestal tussen de 0,5 en 1 meter. De hoogte van de plant met bloemen varieert van 60 tot 100 centimeter, met een spreiding van 10 tot 50 centimeter.

Bloemkleur

De bloem is een opvallende, grote, margrietachtige bloem. De buitenste straalbloemen (*ray florets*) zijn lichtpaars, lila, zachtmauve of soms wit. Het centrale deel, gevormd door de schijfbloemen (*disc florets*), is donkerpaars. Dit contrast tussen het lichte lint en het donkere hart is zeer kenmerkend voor de soort.

Bladkleur

Het blad van de plant is distelachtig, met een opvallende architectonische vorm. De grote bladeren in de rozet zijn donkergroen aan de bovenzijde en vaak bedekt met witte, wollige haren aan de onderzijde. De bladranden zijn stekelig. De kleinere bladeren op de bloeistengel lopen door de stengel naar beneden en vormen brede, stekelige vleugels langs de stengel, wat een bijzonder kenmerk is. Het is een bladverliezende of half-wintergroene plant.

Bloeiperiode

De bloeiperiode strekt zich uit over de zomer tot in de vroege herfst. In de vollegrond en in cultuur is dit doorgaans van juni tot september. De bloemen openen successief, waarbij de bloeiwijzen aan de top van de stengel als eerste openen.

Standplaats

De plant gedijt het beste op een zonnige en warme standplaats. Cruciaal voor een gezonde groei en overleving in nattere klimaten is een zeer goed doorlatende, vruchtbare grond. Ze verdraagt droogte zodra ze is gevestigd, maar heeft een hekel aan natte en koude winters. Ze groeit van nature op steile, grasachtige berghellingen en langs beekjes.

Herkomst

Berkheya purpurea is inheems in Zuid-Afrika. Ze komt voor in de bergachtige gebieden van de Oost-Kaap, de Drakensbergen in KwaZulu-Natal, Lesotho en de Vrijstaat. De natuurlijke habitat bevindt zich op hoogtes tussen 1.500 en 3.050 meter boven zeeniveau.

Soort gewas

Het is een langlevende, overblijvende, kruidachtige plant (*herbaceous perennial*). Ze vormt een dichte bladrozet en heeft een lange penwortel, wat haar droogtetolerant maakt zodra ze is gevestigd. Soms wordt ze ook beschreven als een plant met een uitbreidende wortelstok (*rhizomatous perennial*).

Vermeerderingswijze

De vermeerdering kan plaatsvinden door zaad of door deling van de pol. Zaden kunnen het hele jaar door worden gezaaid, met een koude stratificatieperiode (koudebehandeling) om de kieming te bevorderen. Delen van de pol is ook mogelijk, bij voorkeur in het voorjaar, maar vanwege de penwortel kan dit een langzaam herstelproces tot gevolg hebben.

Klimaatzone

De plant wordt over het algemeen als matig winterhard beschouwd. Ze is geschikt voor USDA hardheidszones 5 tot 11, maar de hardheid is afhankelijk van goede drainage. In gebieden met natte winters heeft de plant bescherming nodig, omdat ze slecht tegen de combinatie van kou en vocht kan. In Europa wordt ze vaak aangeduid als H4 (hardy through most of the UK, -10 tot -5 °C) tot H5.

Insecten

Berkheya purpurea is een plant die aantrekkelijk is voor bestuivers. De grote, margrietachtige bloemen, met nectar producerende schijfbloemen in het centrum, worden druk bezocht door bijen en vlinders, waaronder hommels, honingbijen en bladsnijderbijen.

Bronvermelding

<https://www.rhs.org.uk/plants/151238/berkheya-purpurea/details>

<https://pza.sanbi.org/berkheya-purpurea>

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:184613-1/general-information>

<https://www.shireplants.co.uk/berkheya-purpurea-zulu-warrior>

<https://onrockgarden.com/index.php/plant-of-the-month?view=article&id=82:berkheya-purpurea&catid=22>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Berkheya</i> (vernoemd naar J. le Francq van Berkhey), <i>purpurea</i> (paars, purper)
Taxonomie	<i>Familie: Asteraceae, Geslacht: Berkheya, Soort: B. purpurea</i>
Synoniemen	<i>Stobaea purpurea, Crocodilodes purpureum</i>
Variëteiten en cultivars	<i>Berkheya purpurea</i> 'Zulu Warrior'
Familie	Asteraceae (Composietenfamilie)
Hoogte	0,5- 1 meter (bloeistengel)
Bloemkleur	Straalbloemen: lichtpaars, lila of mauve; Schijfbloemen: donkerpaars
Bladkleur	Donkergroen bovenzijde, wit-wollige onderzijde, stekelige bladranden
Bloeiperiode	Zomer tot vroege herfst (juni- september)
Standplaats	Volle zon, zeer goed doorlatende, vruchtbare grond
Herkomst	Zuid-Afrika (berggebieden van Oost-Kaap, Drakensbergen, Lesotho, Vrijstaat)
Soort gewas	Langlevende, overblijvende, kruidachtige plant (<i>herbaceous perennial</i>) met penwortel
Vermeerderingswijze	Zaad (met koude stratificatie) of deling van de pol
Klimaatzone	USDA zones 5-11 (vereist goede drainage om natte winterkou te overleven)
Insecten	Trekt bestuivers aan, waaronder bijen en vlinders

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>